

บันทึก

เรื่อง ขออนุมัติซื้อที่ดินของเจ้าพระยาเทเวศรวงษ์วิวัฒน์

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ ๕๐๒๙/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการซื้อที่ดินของเจ้าพระยาเทเวศรวงษ์วิวัฒน์ว่า ตามพินัยกรรมของเจ้าพระยาเทเวศรวงษ์วิวัฒน์ที่ว่า “๒. ถ้าที่รายนี้จำเป็นต้องขายหรือต้องแลกเปลี่ยนด้วยความประสงค์แห่งรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยประการใด ๆ ขอให้ผู้จัดการเอาเงินนั้นหาซื้อที่อื่น และจัดการให้ได้เป็นไปตามความประสงค์ในหนังสือฉบับนี้โดยดีที่สุดที่จะทำได้” นั้น มีความหมายอย่างไร คำว่า “ความประสงค์แห่งรัฐบาล” นั้น หมายความว่าเพียงใด ผู้ซื้อหรือรับแลกเปลี่ยนจำเป็นต้องเป็นรัฐบาลหรือไม่ ตามที่นางเกสณี กาญจนาลัย ประสงค์จะซื้อที่ดินแปลงนี้เพื่อสร้างตลาดสด อาคารพาณิชย์ และโรงแรมหรู ซึ่งกระทรวงมหาดไทยเห็นควรสนับสนุนนั้น พนักงานที่ดินจะทำสัญญาซื้อขายให้แก่นางเกสณี กาญจนาลัย ได้หรือไม่ และในการซื้อขายนี้จะต้องมีมติคณะรัฐมนตรีอย่างไรด้วยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาเรื่องนี้แล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

(๑) โดยที่เรื่องนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับการตีความในพินัยกรรม จึงควรถือหลักที่ว่าตีความไปในทางที่เป็นผลดีกว่าตีความไปในทางที่ไร้ผล ฉะนั้น ตามที่ข้อความในพินัยกรรมระบุว่า “ถ้าที่รายนี้จำเป็นต้องขายหรือต้องแลกเปลี่ยนด้วยความประสงค์แห่งรัฐบาล...” จึงควรมีความหมายว่า หากการจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนที่รายนี้ได้กระทำไปด้วยความเห็นชอบของรัฐบาลแล้ว ก็ย่อมทำได้ ซึ่งการตีความเช่นนี้ย่อมต้องด้วยเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ห้ามก่อกองตั้งทาสขึ้น ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ^{*} อันเป็นการแสดงอย่างชัดแจ้งว่าประสงค์จะให้ทรัพย์สินตามพินัยกรรมสามารถทำการจำหน่ายจ่ายโอนต่อไปได้

(๒) เมื่อการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนที่ดินดังกล่าวอาจทำได้ถ้าเป็นความประสงค์ของรัฐบาลแล้ว เรื่องตัวบุคคลผู้ซื้อหรือผู้รับแลกเปลี่ยนก็ไม่มีผลสำคัญแต่อย่างใด กล่าวคืออาจเป็นรัฐบาลหรือเอกชนก็ได้ หากการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนที่กระทำนั้นรัฐบาลได้ให้ความเห็นชอบด้วย เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่านางเกสณี กาญจนาลัย ประสงค์จะซื้อที่ดินรายนี้เพื่อดำเนินการสร้างตลาดสด อาคารพาณิชย์ และโรงแรมหรู ซึ่งกระทรวงมหาดไทยเห็นควรสนับสนุนนั้น ถ้ารัฐบาลเห็นชอบด้วยกับกระทรวงมหาดไทย การซื้อขายนี้ก็ย่อมทำได้โดยไม่ขัดต่อพินัยกรรม และพนักงานที่ดินย่อมทำสัญญาซื้อขายให้แก่นางเกสณี กาญจนาลัย ได้

ส่งพร้อมหนังสือที่ ๑๖๓๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๓

* มาตรา ๑๖๘๖ อันว่าทาสต้นนั้นจะก่อกองตั้งขึ้นโดยตรงหรือโดยทางอ้อมด้วยพินัยกรรมหรือด้วยนิติกรรมใด ๆ ที่มีผลในระหว่างชีวิตก็ดี หรือเมื่อตายแล้วก็ดีหาไม่ผลไม่

(๓) แต่โดยที่เรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า คณะรัฐมนตรีจำเป็นต้องมีมติให้ความเห็นชอบแก่การซื้อขายดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรที่จะเสนอต่อไปด้วยว่า ในการลงมติของคณะรัฐมนตรีนั้น ควรเป็นมติแต่เพียงว่า เป็นความประสงค์ของรัฐบาลที่จะให้ที่ดินดังกล่าวซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนต่อไปได้ก็เป็นการเพียงพอแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องระบุตัวผู้ซื้อหรือผู้รับแลกเปลี่ยน เพราะถ้าลงมติเป็นกลางๆ เช่นนี้ หากการซื้อขายที่ดินรายนี้ไม่เป็นที่ตกลงกันระหว่างผู้จัดการมรดกกับนางเกสณี กาญจนาลัย มติดังกล่าวก็ยังเป็นอันใช้ได้ต่อไป

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๐๓